

Søren Sørensen (gift med Birgit Ærenlund Sørensen) har skrevet denne beretning til efterkommer af Maren Hansen født i Ørbæk 1833.

Maren Hansen blev adopteret af Christen Andersen Ærenlund og Maren Olesen. De havde i forvejen 9 børn. Maren blev nr. 10 og den yngste.

Om Farmors mor, Aases forældre og søskende

Fortalt af Søren Sørensen, gift med Birgit Ærenlund Sørensen, til sine børn og børnebørn.

Farmors mor hed Aase (født Christiansen). Hun var født den 26. april 1920 og voksede op i landsbyen Gjern, som ligger mellem Aarhus og Silkeborg. Hendes far, Johannes (født den 21. august 1874) var landmand og siden kreaturhandler. Til at begynde med boede ægteparret på gården Dalsgaard i Grauballe, hvor deres seks børn blev født. Siden flyttede familien til Gjern (staves somme tider Gern), hvor de havde en slagterforretning. Aase havde fem søskende, fire brødre og en søster. Alle drengene havde nogle fantasifulde fornavne. Den ældste Kristen Guldberg kaldet **Guldberg**, (1903), Malling Elmkvist kaldet **Elmkvist** (1904), Linde Hartman kaldet **Hartman** (1906), Verner Ankerstjerne kaldet **Verner** (1908), og Dagny Marie kaldet **Dagny** (1910). Aase var en efternøler og altså ti år yngre end den hidtil yngste Dagny.

Forholdet mellem de to piger var lidt anstrengt livet igennem. Måske var det svært for Dagny, som jo i mange år var den yngste og eneste pige og alene med sine fire storebrødre, at acceptere, at der pludselig dukkede en konkurrerende lillesøster op på banen.



Til venstre Mormor Aases søskende. Til højre Mormor og hendes søskende samt deres forældre.

Aases far Johannes, kaldet "Bedstefar"

Johannes
Christiansen (født
den 21. august
1874) var en af 12
søskende. Han blev
gift med Maren
Hansen (født den
14. august 1883)



fra Øbæk på Fyn. Maren var et halvt år på Silkeborg Højskole, og det er formentlig her, hun og Johannes har mødt hinanden. Marens mor, som hed Maren Hansdatter (1860-1883) døde i forbindelse med fødslen, og det fremgår af kirkebogen for Ørbæk sogn i Svendborg Amt, at datteren blev døbt i kirken samme dag, som hendes mor blev begravet, den 30. august 1883. Det må have været en hjerteskrærende dag i kirken. Datteren, som formentlig blev opkaldt efter sin mor, blev adopteret af bedsteforældrene Maren Olsdatter og Christen Andersen Ærenlund, den første Ærenlund i slægten. Maren og Christen havde ni børn i forvejen, så en mere har næppe gjort nogen større forskel. (Jørgen Ærenlund har af sin far fået fortalt, at Maren blot indgik som et

nyt medlem af søskendeflokken). Maren og Christens yngste barn var blot tre ældre end Maren (ja, det er svært at følge med, når tre generationer i træk hedder Maren). Bedstefar Johannes og Maren havde gården Dalsgaard i Grauballe, 30 tønder land, heraf 2 tønder eng og bakker. I 1922 flyttede siden til Gjern, hvor de drev en slagterforretning, mens Johannes var kreaturhandler ved siden af. De havde lidt jord udenfor byen, hvor de havde nogle køer og får gående om sommeren.



Slagterforretningen i Gjern.

På fotoet ovenfor til venstre ses Bedstefar Johannes stående i midten, mens Bedstemor Maren sidder

nedenfor ved siden af (formentlig) Dagny. Foran dem alle hunden Max.

Mormor Aases søskende

Guldberg, som var den ældste i børneflokket, var slagtermester og automobilforhandler. Sammen med sin broder Verner havde han i en årrække slagtehuset i Thorsø, og sammen med sin svigersøn Poul drev han en automobilhandel i Hammel. Farmor husker, at Guldberg, næsten hver gang de sås, havde anskaffet et nyt "dollargrin", som de store moderne biler blev kaldt den gang. Guldberg var gift med Kathrine (1898) og de havde som nævnt datteren Gurli (1937). Gurli var gift med Poul Erik Kirkegaard Jensen (1934), som var ingeniør og fra Aarhus. Som tidligere nævnt havde de datteren Lone (1961).

Elmkvist havde en vognmandsforretning i Gjern. Han var gift med Anna Marie (1903), og de havde sønnerne Keld (1938) og Vagn (1941).

Hartman var specialarbejder, dvs. ufaglært. Han emigrerede til Canada, hvor han døde i Calgary??? i staten Alberta. Dengang var der ikke mange muligheder for at kommunikere mellem Canada og Danmark, og jeg tror ikke, at familien vidste meget om Hartmans liv i det fjerne. Mormor Aase fortalte, at hvert år til jul var hendes mor meget spændt på, om der var brev fra

Hartman. Hvis der var, blev det straks bragt ud af postbudet, som vidste, hvor meget det betød for moderen og familien.

Verner var udlært slagter, og han og hustruen Carla (1913) drev i mange år en stor slagterforretning i Mejlgade i Aarhus. Verner var som nævnt også medindehaver af slagtehuset i Thorsø. De havde datteren Inge (1935), som var gift med Poul Evers. De fik datteren Pernille (1966).



Bedstefar og Dagny. Guldborg og Katrine. Carla og Verner.

Mormors søster Dagny var udlært damefrisør. Hun blev gift med Viggo Pedersen (1910) i 1935. Viggo var

malersvend og drev i mange år sin egen malerforretning i Ans, hvor de boede hele livet. Dagny havde salon i hjemmet på Vestergade. Vi har for resten to af stolene fra salonen stående i sommerhuset i Følle (2019). Dagny og Viggo fik to børn, først en pige, som døde kun et par år gammel, og Kurt (Ærenlund Pedersen) (1941). Kurt blev gift med Edit i 1965, og de fik drengene Henrik (1966) og Thomas (1969?). Kurt blev cand.merc. og arbejdede et par år på Regnecentralen, inden han i 1967 blev underviser på Handelshøjskolen i Aarhus. Kurt forskede i projektøkonomi, og jeg har selv haft fornøjelsen af ham som lærer på handelshøjskolen i 1972. Farmor og jeg har kommet sammen med Kurt og Edit siden vores ungdom. De er begge meget interesseret i naturen, både plante- og dyreliv. Kurt har en meget omfattende viden om dyr og planter, og Edith har et usædvanlig skarpt blik for at spotte (identificere) fugle på afstand. Dejlige mennesker.

Henrik har arvet forældrenes passion for naturen. Han er cand.scient. i biologi i 1992 fra Aarhus Universitet, og Ph.D. i naturvidenskab i 1995. Han fik tildelt Danmarks Naturvidenskabelige Akademis Ph.D.-pris for sin afhandling. Adjunkt ved Københavns Universitet fra 1995-1998. Lektor ved Statens Naturhistoriske Museum fra 1998-2017. Herbariekurator (Statens Naturhistoriske Museum) for danske karplanter (1995-

2016) samt for Orchidaceae generelt (2011-2016) og grønlandske karplanter (2015-2016). Thomas er en meget skattet social- og sundhedshjælper.

Bedstefar Johannes

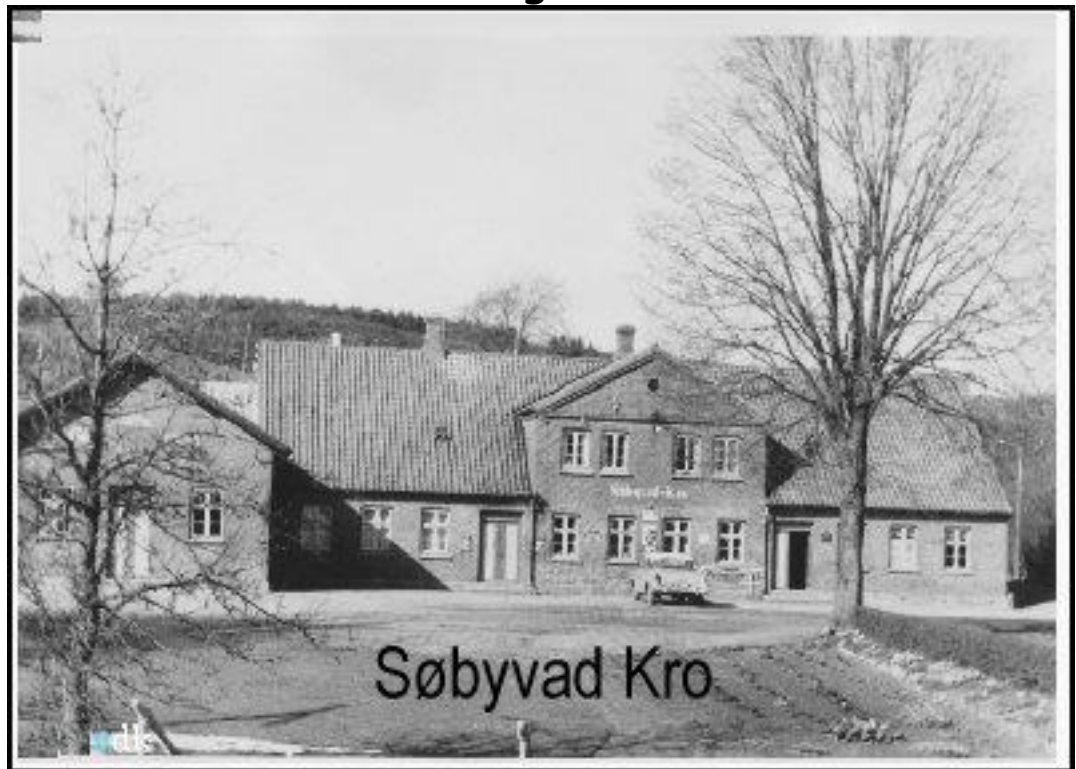
Efter
sin 89
års



fødselsdag blev "Bedstefar" Johannes indlagt på De Gamles Hjem i Hammel, hvor jeg besøgte ham nogle gange på min motorcykel. Det var tydeligt, at han var

vellidt både af personalet og af forstanderinden. Jeg tror, han havde (taget sig?) nogle friheder i forhold til de andre beboere. Fx. tog han hver morgen en snaps for at få gang i systemet, og han havde altid en flaske kirsebærvin stående samt en dåse med småkager, som hans datter Dagny trofast bagte til ham. Mens vi nød et glas og en småkage, spillede vi kort. Jeg har aldrig været god til kortspil, så jeg tabte hver gang. Måske også fordi jeg aldrig lærte reglerne i spillet, som vistnok hed "klør sevindsel" eller noget i den retning, måske "skærvindsel". Fx undrede det mig, at Bedstefar ofte samlede et kort op igen, efter at han havde set hvilket kort, jeg smed på bordet. Men som sagt, jeg kendte jo ikke reglerne. Efterfølgende fortalte Bedstefar fra sit liv som kreaturhandler. Når jeg siden nævnte historierne for Farmor og hendes fætter Kurt, gik det op for mig, at de havde hørt de samme fortællinger et utal af gange, men for mig var de nye og spændende, og Bedstefar var en god fortæller. Jeg holdt meget af at besøge ham. I et årsskrift for Lokalthistorisk Arkiv Kommune, Erindringer fra Gjern af Børge Lindberg Christensen, udgivet i 2003, læste jeg følgende erindringsglimt: "Overfor Marie Sørensen boede Slagter Knudsen. Han solgte midt i 1920'erne til Slagter- og handelsmand Johannes Kristiansen. Denne havde bil, men ikke kørekort. Hans søn Guldberg kørte for ham i nogle år.

Også dengang gjaldt det med at have førerbeviset med sig. Jeg husker, at en dag, da vi kom fra konfirmandundervisning, havde landbetjenten stoppet slagteren og hans søn ud for præstegården, og forlangt at se kørekortet. Guldberg havde glemt det hjemme, og han måtte nu pænt lade bilen stå, mens han løb hjem og hentede dette kort. Johannes Kristiansen underholdt betjenten med en god handelshistorie. En sådan var han en mester til at fortælle, og vi knægte forlod ikke stedet, før chaufføren kom tilbage!"



Bedstefar fortalte mig bl.a. denne historie, som jeg holder meget af. Johannes havde været på marked og var på vej hjem til fods. Du husker, han havde jo ikke kørekort. Det var en varm sommerdag, og han var meget svedig. Pludselig standsede en bil med to repræsentanter

og spurgte, om han ville med. De havde fået lidt ondt af den trætte vejfarende, som de måske antog for en vagabond. Johannes takkede for tilbuddet og tog plads på bagsædet. Da de kom forbi Søbyvad Kro, spurgte de, om han ville med ind og have en bid mad, og Johannes sagde ja tak. Da de havde spist smørrebrød og dertil drukket et par øl og en snaps, skulle der betales. Den ene repræsentant ville lave sjov med servitricen, så han gav hende "plovmand", det var den gængse betegnelse for en 500-krone seddel. På den tid en mindre formue. Servitricen kunne selvfølgelig ikke give tilbage, hvilket morede de to repræsentanter, men så henvendte hun sig til Johannes, som hun udmærket kendte, og spurgte, om han kunne veksle den. Johannes tog sin prangertegnebog frem og bladrede i et tykt bundt pengesedler og sagde: "Nej, det kan jeg ikke. Jeg har også kun 500-krone sedler". Han havde jo været på marked, og dengang foregik al handel kontant. Der var hverken kreditkort eller mobile pay. Og på det tidspunkt i fortællingen grinede Bedstefar Johannes højlydt ved tanken om de to forvirrede repræsentanter.



Bedstefar havde specialiseret sig i handel med heste, og havde i den forbindelse fået et tillidsforhold til lensgreve Tido Wedell på Frijsenborg. Lensgreven var på den tid Danmarks største ejendomsbesidder og havde en fin stald med heste. En historie i familien fortæller, at Bedstefar var taget til Fyn for at opkøbe heste. Normalt handlede man altid kontant, men Bedstefar havde åbenbart forelsket sig i flere heste, end kontanterne rakte til. Da sælgeren var lidt betænkelig ved at overlade de dyre rideheste til en ham ukendt hestehandler fra Jylland, sagde Bedstefar, at han blot kunne ringe til lensgreven, og så var der pludselig ingen problemer.

Bedstefar Johannes og bedstemor Maren flytter til Hammel

Bedstefar Johannes og bedstemor Maren flyttede til Hammel i 1946, hvor Maren døde den 9. august 1950. Hun blev begravet fra Hammel Kirke under meget stor deltagelse. Pastor Trærup beskrev Maren som "*en Person, de efterladte skyldte meget. Hun havde været en god Hustru og Moder, som de kun havde smukke Minder om. Trods sin langvarige Sygdom var hun opofrende i al sin Gerning.* Ved graven takkede sønnen Verner de fremmødte på familiens vegne. Efter begravelsen var der mindesammenkomst på Ortveds Hotel.

Fødselsdagsfester på Ortveds Hotel

Bedstefar Johannes elskede fester og sammenkomster. Fra han var 75 år gammel, holdt han hvert år en stor fødselsdagsfest med sin store familie. Jeg var med til han 89 års fødselsdag i 1963 på Ortveds Hotel i Hammel, hvor der var mere end 50 deltagere, så jeg fik hilst på hele familien.

Bedst husker jeg en lille, yndig pige på knap et år, som kravlede rundt på gulvet. Hun hed Lone og var datter af Inge og Poul. Inge var datter af Guldborg og Katrine, og hun var,



hvad vi kaldte thalidomid-barn. Thalidomid er et lægemiddel, som blev udviklet i slutningen af 1950'erne. Det blev markedsført som et ufarligt, kvalmestillende middel, men viste sig at kunne give særdeles alvorlige fosterskader. Thalidomidskandalen førte til mere end 10.000 misdannede børn i 46 lande. Fosterskaderne viste sig som manglende eller kraftigt deformerede lemmer. De hyppigst ramte var mødre, som havde indtaget præparatet få gange i løbet af de første måneder af graviditeten. I Danmark kom midlet i handelen i marts 1959. Den første videnskabelige artikel om misdannede nyfødte blev offentliggjort i september 1961 i Tyskland. I Danmark blev sagen dysset ned og holdt hemmelig for offentligheden i flere måneder. Der menes at have været cirka 20 tilfælde af misdannede nyfødte i Danmark.

Ca. 35 år senere mødte jeg igen Lone. Jeg var blevet overført til Tele Danmark Internet, og her arbejdede Lone som en dygtig og respekteret - og meget bestemt - leder af en gruppe kundeservicearbejdere. Det var lidt af en udfordring af holde styr på de mange unge og vilde medarbejdere, men det klarede Lone fint. Vi snakkede et par gange om især hendes oldefar, Johannes Christiansen, som jo var Farmors bedstefar.

Johannes dør den 6. august 1964

Johannes døde den 6. august 1964, to uger før sin 90 års fødselsdag. Han blev som sin hustru begravet fra Hammel Kirke, som var fyldt af mennesker, som ville vise deres respekt og kærlighed. Kisten var smukt pyntet med blomster og lys, og et væld af kranse fyldte midtergangen. Efter salmen "Du Herre Krist" talte sognepræst M. Trærup ud fra Jesu ord til apostlen Peter: "*Da du var ung, bandt du selv op om dig og gik, hvorhen du ville; men når du bliver gammel, skal du strække dine arme ud, og en anden skal binde op om dig og føre dig hen, hvor du ikke vil.*". Efterfølgende var der mindesammenkomst på Ortveds Hotel.

Jeg vil lige i forbifarten nævne, at pastor Trærup var blevet landskendt i 1950-erne, da biskoppen i Skive ikke ville ordinere kvindelige præster. Det ville pastor

Trærup i Hammel godt, så han ordinerede Jyllands første præst Helga Jensen i sin kirke i Hammel.

Johannes havde i god tid bestilt og betalt for sin 90 års fødseldagsfest på Ortved Hotel, og helt i Bedstefars ånd blev hans fødselsdagsfest holdt som planlagt.